

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

PL 28

00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO KUNTARAKENNELUONNOKSESTA

Siikajoen kunta antaa seuraavan lausunnon kuntarakenneluonnoksesta:

1) Selvityisperusteiden edellytykset

*20 000 asukkaan väestöpohjan pitää olla vaatimuksen sijasta suositus, koska ei ole olemassa näyttöä optimaalisesta kuntakoosta

*työpaikkaomavaraisuus ja työssäkäyntialue sekä pendelöinti ovat hyväksyttäviä perusteita ja kuvaavat hyvin Raahen seutukuntaa

*yhdyskuntarakenne on perusteltu kaupunkiseuduilla ja siihen kiinteästi liittyvillä ympäryskunnilla ja mikäli alueen sisäiset etäisyydet ovat lyhyet

Siikajoen kunta katsoo, että alueellista näkökulmaa ei pidä korostaa yksittäisen kunnan kustannuksella. Näin ollen kunnalla on oltava lain suoma mahdollisuus jättäytyä selvityksen ulkopuolelle valtuuston niin päättäessä.

Kuntien yhdistymisselvitys voidaan laatia myös ilman lain velvoitetta.

2) Poikkeaminen / vaihtoehtoinen selvitysalue

Kuntarakennelakiluonnoksessa on otettu perustaksi vuoden 2012 keväällä esillä olleet aluekokonaisuudet. Tässäkin erityiskorostuksena on olemassa oleva työssäkäynti- ja yhdyskuntarakenne.

Kunnalla pitää kuitenkin olla mahdollisuus tarkastella yhdistymiskumppaneita myös ilman valtiovarainministeriöltä erikseen anottavaa poikkeamislupaa. Tällä tavoin korostuu kunnan oma perustuslaillinen päätösvalta ja itsemääräämisoikeus sekä maantieteellinen sijainti ja luontaiset kulkuyhteydet.

3) Erityinen kuntajakoselvitys

Siikajoen kunta katsoo, että lakiluonnoksen säännökset, jotka koskevat erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevaa kuntaa ohjaavat liian tiukasti mahdollisia kumppanikuntia. Mikäli erityinen kuntajakoselvitys olisi tehtävä, olisi liitoskunnan omilla näkemyksillä vain vähän merkitystä. Näin ollen lakiluonnoksen ao. kohtaa valtioneuvoston päätösvallasta ei pidä kirjoittaa esitetyllä tavalla.

Lakiluonnoksessa painotetaan kunnallisen itsehallinnon sijasta asukkaiden perusoikeuksien toteutumista samoin kuin muutoksen kokonaisvaltaista tavoitetta. Siikajoen kunta haluaa kuitenkin korostaa, ettei kunta ole asukkailleen vain palvelujen järjestäjä ja tuottaja, vaan merkitystä on myös kotiseudulla, kulttuurisilla ja muilla arvoilla sekä monisyisen yhteisöllisyyden kokemisella. Tärkeä näkökulma on myös lakiluonnoksessa oleva itsehallinto ja demokratia myös lähipalvelujen järjestämisen näkökulmasta. Niiden kokemusta heikentää erityisesti päätösvallan siirtyminen etäälle tai isompiin yksiköihin.

4) Aikataulu

Kuntaudistuksen ja kuntarakennemuutoksen aikataulu on tiukka. Siikajoen kunta näkee, että ilmoitus yhdistymisselvitykseen kuuluvista kunnista on mahdollisuus tehdä 30.11.2013 mennessä. Sen sijaan yhdistymisselvityksen aikataulu 1.4.2014 on liian tiukka. Mikäli kunnollinen, perusteellinen ja lakiluonnoksen tavoitteet aidosti täyttävä selvitys tehdään, on sille annettava aikaa vuoden 2015 huhtikuun alkuun saakka. Kunnilta on pyydetty kannanottoja kuntarakennemuutokseen kuuluvasta sote-palveluiden järjestämisestä. Siikajoen kunta antaa tästä erillisen lausunnon sen jälkeen, kun valtakunnallinen näkemys on syntynyt nyt meneillään olevan selvityksen myötä.

Siikajoen kunta katsoo, että kuntarakenneratkaisujen on synnyttävä rakennelakiluonnoksen perusedellytysten ja tavoitteiden mukaisesti eikä niin, että sote -palvelujen järjestämisen myötä Suomeen syntyisi vähintään 50 000-100 000 asukkaan 'sote-kuntia'.

Tässä tasapuolisena vaihtoehtona on oltava yhteistoiminta-alue, mikäli kunta näkee sen taloudellisesti ja toiminnallisesti hyvänä ratkaisuna.

5) Valtionosuuskäytäntö

Valtionosuuskäytäntö täytyy rakentaa niin, että se tukee yhdistyneitä kuntia myös pitkällä aikavälillä.

Siikajoen kunta haluaa vielä korostaa, että kuntien tehtävien arviointi on oleellinen osa kuntauudistusta. Nykyisten n. 550 lakisääteisen tehtävän määrä on liian suuri kuntien resurssien ja kantokykyyn nähden ja tätä on tasapainotettava riippumatta siitä, kuinka paljon kuntajaon muutoksia tapahtuu lähivuosina. Jos tehtäviä ei vähennetä, on huolehdittava riittävästä resursoinnista.

Aikataulutavoite muutosten saamiseksi Peruspalveluohjelmaan 2014-2016 on tässä mielessä kannatettava.

Yhdistymisavustuksen sisällyttämistä kuntarakennelakiin on pidettävä oikeana ja välttämättömänä elementtinä. Kuitenkin sen saamisen sitominen yhdistymisesityksen tekemiseen 1. päivään huhtikuuta 2014 mennessä on liian tiukka eikä yhdistymisavustusta tule edelleenkään sitoa aikamäärään, koska sillä on suuri merkitys myös liitoksen toiselle osapuolelle esim. vastaanottavana osapuolena silloin kun vain toinen osapuoli on tullut myönteiselle kannalla tai muutoin liitetyksi 1.4.2014 jälkeen.

Yhdistymisavustuksen asukasmäärien porrastus on sinänsä oikea toimenpide, mutta porrastuksen tulee olla alle 20 000, 20 000-30 000, 30 000-50 000, yli 50 000, jotta se luo paremman ja kiinnostavamman elementin pienten kuntien liittymiseen isompaan keskuskuntaan.

Valtionosuuksien menetykset tulee korvata yhdistymisen johdosta syntyneelle kunnalle täysimääräisesti viitenä yhdistymistä seuraavana vuonna sitomatta sitä muuhun kuin yhdistymisen toteuttamiseen viimeistään 1.1.2017 koska ehdoksi esitetty yhdistymispäätöksen tekeminen 1. päivään huhtikuuta 2014 on liian aikainen ja valtionosuuden menetyksen realisoituminen ei ole omiaan edistämään liitoksen osapuolia myönteiseen ratkaisuun. Valtionosuuksien vähenemän korvaaminen toimii määräaikaisena kannustimena liitoksessa ja antaa aikaa sopeutustoimiin, minkä vuoksi 5 vuoden korvaamisaikaa on pidettävä kohtuullisena.

SIIKAJOEN KUNTA

Tarja Peltonen
Tarja Peltonen
hallintopäällikkö